

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

2 V. Angelus apparuerit Virginis specie visibilis atque humana, & de
perfectione reuelationis Virgini factæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

personæ diuinæ sint, propter officij similitudinem, eodem nomine appellari contingit. Ed vel maximè, quòd idem nomen iuxta varias etymologias potest diuersa mysteria, seu diuersas proprietates indicare, ideoque & diuersis personis attribui, vt in præfenti nomine videre licet. Proclus enim Cyzicenus in quadam homilia, quæ habetur in Concil. Ephes. tomo. 6. cap. 7. Gabrielis nomen interpretatum dicit idem sonare, quod *Deus, & homo*, quæ etymologia (si vera est) accommodatissima est ad huius mysterij nuntium nominandum. Theoph. verò Luc. primo, interpretatur, id est, *Homo Dei*, seu, *Vir Dei*, quomodo accommodari potest ad eum Angelum, qui cum Daniele loquebatur. Hieronymus autem Daniel. 8. & lib. de nominib. Hebraicis in Lucam, & Bernard. homil. 3. in *Missus est*, & Euseb. Emif. homil. in idem Euangel. interpretatur, *fortitudo Dei*, seu, *robustus Dei*, quæ interpretatio huic etiam mysterio maximè quadrat.

proclus
Cyzic.
Conc. Eph.

Theoph.

Hieron.
Bernard.
Euseb. Emif.

Responsio.

Bernard.
Mat. 1. & 2.

Res sanè videtur incerta, non oportet tamen à communiori Patrum sensu discedere, nec in Scriptura sacra ambiguitatem illam seu diuersitatem per sonarum Angelicarum sub eodem nomine, sine sufficienti fundamento introducere. Quamvis ergo hic Gabriel supremus sit Archangelorum omnium, & ideo ad lapremum Dei opus nuntiandum missus fuerit: non est aliquid inconueniens, quod aliquid aliud aliquando nuntiauerit. Præsertim quia omnes alie legationes, quæ de hoc Angelo leguntur, ad hoc mysterium specialiter ordinantur. Nam Daniel nuntiavit tempus aduentus Christi, & præclarum illud signum septuaginta hebdomadarum dedit: Zachariæ verò dixit illa verba. *Ipsæ præcedet ante illum*, id est, ante Christum, in *Spiritu, & virtute Elia*. In quibus significauit, iam proximè insitare Christi aduentum. Ex quo etiam verisimile est, quod Bernard. supra indicat, eundem fuisse Angelum, quia Matthei primo & 2. Iosepho apparuit, & qui Virgini filium nuntiauerit. Quia totum illud erat veluti vnum ministerium, ad eundem proximum finem ordinatum.

SECTIO II.

V. Angelus Virgini apparuerit in specie visibili, atque humana, & de perfectione reuelationis Virgini factæ.

Ratio dubitandi est, quia verisimile est factam fuisse Virgini reuelationem perfectissimam: tum propter mysterij altitudinem: tum propter ipsius Virginitatis perfectionem, maximamque capacitatē: sed reuelatio eò est perfectior, quòd intellectualior, purior, & abstractior ab omni sensu, imaginariaque visione, vt docet D. Th. 2. 2. q. 174. artic. 2. & 3. vnde inter reuelationes, quæ aliquo modo concernunt sensum, seu per illum fiunt, illa erit perfectior, quæ abstrahi à sensu exteriori, & in ipso interiori fit, quia hæc magis ad intellectualem accedit, ergo hæc reuelatio Virgini facta, vel fuit purè intellectualis, vel saltem ab exteriori sensu abstracta, ergo non fuit necesse, vt Angelus illius reuelationis nuntius externo sensui in humana specie apparuerit.

D. Thom.

Angelus in
specie visi-
bili appa-
ruit Virgi-
ni.
Luc. 1.
Ambros.
Orig.
Euseb. Emif.

Nihilominus certum arbitror esse, Gabrielem in specie humana, exteriusque sensibili apparuisse Virgini. Quod primo fundari potest in illis verbis Luc. primo, *Ingressus Angelus ad eam dixit*, & postea, *dixit autem Maria*, Ac tandem concludit, *discessit Angelus ab ea*. Ille enim ingressus, & discessus corporalem motum indicat. Illa etiam mutua colloquio sensibilibus sine dubio erat. Quis enim dubitet, Beatam Virginem sensibili voce esse locutam? loquebatur ergo ad eum, qui sensibilibus audire apparebat, quicquid eodem modo loquebatur. Secundo, est hæc sententia San-

Fr. Suarez. tom. 2.

Astorum. Ambr. lib. 1. de offic. c. 8. & lib. 1. in Luc. Orig. Petr. Chrys. hom. 4. in Luc. Euseb. Emif. dicta hom. in *Missus est*, & solog. Petr. Chrys. ser. 140. Hier. tom. 1. epist. 7. ad Lætam de institutione filiarum, & epist. 22. ad Eustoch. de custodia virgin. circa finem. Optimè Aug. ser. 14. de natiuitate cuius verba hic retulit D. Th. in argumento, *sed contra*. Tertiò, ratio potissima est, quia ita placuit Deo, qui Angelum mittebat. congruentiæ vero, & coniecturæ sunt optimæ, quas D. Th. affert. Summa earum est, quia hic erat modus suauior, & humanæ naturæ accommodatior. Sic enim Angelus præsentia sua quodam modo representabat eum, quem nuntiare veniebat. Virginem quoniam non solum in mente, sed etiam in corporeis sensibus poterat recreare, & confortare. Ac denique hic reuelationis modus non impedi- bat, sed potius ad perfectionem Virginitatis cognitio- nem, & fidem iuuare poterat.

Secundo probabiliter credi potest, Angelum non tantum in externa specie, sed etiam in sua substantia apparuisse, ac visum esse à B. Virgine. D. Th. hic art. 3. D. Thom. ad primum non putat esse consentaneum statui via- toris, quòd B. Virgo Angelum per essentiam viderit, *gelum in* sed licet verum sit hoc esse supra ordinarias leges ho- *sua essen-* minum viatorum: tamen non est dubium, quin via- *tia vidit.* tori homini hæc visio communicari possit, cum et- iam ipsius Dei intuitio ex priuilegio singulari inter- dum tribui possit, vt de Paulo, & Moyse idem D. Th. sentit. Quod si hæc clara Angeli cognitio potuit faci- lè B. Virgini tribui, cur non erit verisimile illi esse da- tam? legimus enim aliquibus alijs sanctis, seu virgi- nibus datum esse interdum, vt Angelos, vel animas clare, & in substantia sua intueantur, ergo valde pro- babile est sæpius hoc esse communicatum Beatæ Vir- gini eo tempore, quo viatrix fuit, ergo si aliquando, certè maximè in Annunciatione huius mysterij, ad hanc cognitionem eleuatam esse credibile est. Dein- de hoc expresse affirmat Athan. (si tamen liber est e- *Athanas.* ius) in lib. quæstion. ad Antioch. q. 12. Quod non aliter confirmat, nisi quia decuit, B. Virginem perfecti- us videre Angelum, quam antiquos Prophetas, cum illis apparebant.

Dices, si B. Virgo clare Angelum vidisset, non fuis- set turbata, nec cogitasset, *qualis esset eius salutatio.* Quia clare vidisset esse Angelum sanctum, & verè Dei nuntium. Respondetur illius turbationis varias *Responsio.* causas assignari à Patribus, vt sectione sequenti vi- debimus. Nunc verò dicitur, si turbatio illa solum *D* fuit admiratio, quæ ex summa humilitate proueni- ens, eò quòd præter exultationem, quam de se ha- bebat, tam honorificè salutabatur, potuisse eam ad- mirationem simul esse cum clara visione Angelica: si tamen (quod probabilius videtur & textui Euan- gelico, ac expositioni Patrum magis consentaneum) turbatio illa, & cogitatio fuit, quia non statim cog- nouit, an salutatio illa à bono spiritu proficeretur: dicendum consequenter est, Angelum in principio tantum in specie visibili se ostendisse: postea verò, & fortasse quando dixit illa verba. *Ne timeas Maria*, di- uina virtute factum esse, vt vsq; ad intuendam sub- stantiam Angeli fuerit euecta. Quo factum est, vt sta- tim omnino sedata fuerit turbatio, & intensissimo animo illum audierit.

Ad difficultatem ergo in principio tactam, respō- det hic D. Th. ad primum, & secundum: visionem in- *D. Thom.* tellectualem esse perfectiorem, quam imaginariam, si hæc sola sit, si autem cum imaginaria intellectu- alis concurrat, perfectius hoc esse. Et eadem ratio- ne dicit perfectiorem esse reuelationem, quæ fit per externos sensus, quam quæ fit sola imaginaria vi- sione, quia cum sensibus externis concurrat, & o- peratur simul imaginatio, multumque ab illis iu- uatur, vt rem certius, & distinctius apprehendat. Quam doctrinam confirmat ex Augustin. 12. Gene. *August.* ad lit. c. 9. & eandem indicat Chrys. homil. 4. Matth. *Chrysost.* Vbi hac ratione ostendit, perfectiorem fuisse reue- lationem

Reuelatio-
num varia
genera.

lationem factam Virgini, quam Ioseph, cum ei Angelus in somniis apparuit. Ne tamen doctrina hæc pugnare videatur cum eodem D. Tho. in citato loco ex 2.2. aduerte oportet, reuelationem intellectualem propriè dici, quæ non habet ortum à sensu, vel imaginatione, sed immediate fit ipsi intellectui per lumen infusum, & species intellectuales, vel denuo infusas, vel præexistentes, & diuina virtute ad super naturalem aliquam apprehensionem, seu conceptionem faciendam applicatas: & hoc genus reuelationis dupliciter fieri potest. Primò, eleuando intellectum ad cognoscendum sine operatione phantasiæ, & hic modus est valde extraordinarius, quia non est accommodatus anime vnite corpori passibili, & id eo raro, & tantum ex singulari priuilegio conceditur. Aliter igitur fit hæc reuelatio modo magis humano, & cooperante phantasia ipsi intellectui, non tam quia motus fit ab ipsa, quam quia ipsam mouet, & applicat, vt secum operetur. At vero imaginaria, seu sensibilis reuelatio dicitur, non quia ad intellectum non pertingat (illa enim est valde imperfecta, & vix meretur prophetica reuelationis nomen) sed quia primario fit per sensibilem aliquam, vel imaginariam representationem, ex qua oritur mentis conceptio, illiq; quodammodo commensuratur. Prior ergo intellectualis reuelatio ex suo genere perfectior est, quia est abstractior, & spiritualior: & hoc modo locutus est D. Th. in 2.2. si tamen simul cum illa cognitione sensus etiam concurrant, & ad hoc etiam diuinitus iuuentur, nihil de perfectione minuetur, sed potius augebitur, & hoc est quod D. Th. hic docet. Vnde sentit ita factum esse in hac reuelatione Virgini facta, quod explicandum superest.

Aduertendum ergo secundò est, in hac reuelatione distinguendam esse personam loquentem à mysterio reuelato. De persona, scilicet, de Angelo Gabriele iam dictum est, cum qua intellectuali perfectione Virgini patefactus est. De mysterio autem ipso. Primò, non oportuit, vt saltem antequam esset, peractum clarè & prout in se est Virgini demonstraretur: imò nec necessarium fuit, vt ei reuelaretur illo intellectuali modo, qui omnino abstrahit à cooperatione phantasiæ, quia oportuit, vt prius illud per fidem crederet, modo accommodato homini viatori. Secundo, non est illi reuelatum hoc mysterium reuelatione imaginaria propriè dicta, sed reuera intellectuali. Quia nulla sensibilis imago sensibus, vel imaginationi eius obiecta est, per quam mysterium conciperet: sed nuda veritas est menti proposita, quamuis medio auditu, verboque sensibili, quod non repugnat intellectuali reuelationi. Qui auditus est sensus disciplinæ, vnde per illum excitari potest intellectus, vt sub lumine diuino interius cooperante, tam perfectè apprehendat obiectum, ac si immediatè illi proponeretur (agimus enim de apprehensione seu conceptione abstractiua, quæ per species alienas fit, & est fidei accommodata) hæc igitur conceptio perfectissimè fit per auditum, quia verba sunt expressa signa intelligibilis veritatis, quibus optimè mens instruitur, & mediantibus illis facillè potest ad intellectualem cognitionem abstractiuam perfectè eleuari. Hoc igitur modo propositum fuit hoc mysterium Virgini per verba Angeli, quibus excitata mens eius, & diuina virtute, & lumine interius eleuata, & adiuta, perfectissimè concepit mysterium ipsum, quantum per fidei cognitionem fieri poterat, & ita habuit quiddam perfectionis est in intellectuali reuelatione, & præterea sensus eius, & imaginatio per sensibilia verba adiuta fuerunt, vt facilius, ac melius possent ad intellectualem conceptionem cooperari. Tertiò dixi hæc intelligenda esse de reuelatione huius mysterii, quatenus Virgini facta est, antequam in ipsa perficeretur, quia si loquamur de illo tempore, seu momento, in quo post plenam fidem, & consensum Virginis, Verbum in

Mysterium
incarnatio-
nis quomo-
do Virgini
fuerit ab
Angelo pro-
positum.

ea factum est caro, non est incredibile eleuatam esse mentem eius, vt statim viatoris quodammodo transcenderet, & mysterium, atque adeo Deum, prout in se est, & prout est humanitati coniunctum, clarè videret. Hoc enim beneficium, ac priuilegium sapius in hac vita mortali esse Virgini concessum, autores graues docuerunt, vt infra in proprio loco commodius dicemus. Si quod autem tempus in hac vita potuit esse opportunum ad suscipiendum hoc beneficium, videtur sanè illud fuisse, in quo post eximiam fidem, admirabilem obedientiam, & humilitatem, mater Dei fieri meruit. Est ergo hoc pium, & probabile quamuis incertum.

SECTIO III.

Qualis fuerit perturbatio ex locutione Angeli in Virgine facta, vnde dicitur 1a.

VT explicemus, quis, & qualis motus hic perturbationis fuerit, à causa, & radice eius initium sumamus. Traduntur autem à Patribus variæ causæ, quas D. Th. hic solut. ad 3. art. 3. tetigit. Prima est quasi naturalis quia cum mens hominis eleuatur ad videndam rem insolitam, & præsertim superioris ordinis, pars inferior quodammodo debilitatur, & inde oritur huiusmodi perturbatio. Quæ sanè causa non nihil adiuuat, considerata humanæ naturæ fragilitate: non tamen satis est ad rem præsentem explicandam. Quia perturbatio Virginis non fuit posita in debilitate, aut defectu virium corporis, sed in aliquo animi affectu, timoris, pudoris, aut admirationis. Vox enim, *Turbata est*, hoc propriè significat, & verba Euangelij propriè intelligenda sunt, cum com modè possint. Vnde Angelus respondit, *Ne timeas Maria*, quæ verba propriè timorem significant. Responderi potest ex doctrina Caiet. hic artic. 3. verum esse turbationem fuisse in animo, ortam tamen fuisse ex necessitate materiæ, id est, ex infirmitate corporis, quod debilitatur, dum anima muleum ad superna intendit. Sed hæc doctrina (vt mihi quidem videtur) non potest ad Virginis turbationem commodè applicari. Quia quando perturbatio oritur ex hac debilitate, & necessitate, non fit sine aliqua motione indeliberata præueniente rationem, vel sine falsa aliqua apprehensione, & imaginatione, hæc cautionem imperfectio nullo modo est Virgini tribuenda. Assumptum declaratur, quia cum perturbatio oritur ex necessitate materiæ, non est in potestate hominis illam præuenire, imò vir est sui compos, vt libere possit cogitare, & discurre. Et confirmatur ex diuerso modo, quo hæc perturbatio Virginis, & alia Zachariæ narratur eodem cap. Luc. 1. vel de Daniele, Luc. 10. Daniel. 10. De illo enim non dixit Euangelista turbatum fuisse: sed addidit, *timor irruit super eum*, id est, præuenit, & præoccupauit ipsum: de se verò dicit Daniel. *Non remansit in me fortitudo: sed species mea mutata est in me, & emaciui, neque habui quidquam virium.* At verò Beatissimæ Virgini, nihil huiusmodi accidisse dicitur, sed potius, tanta animi moderatione, & constantia fuisse turbatam, vt simul cogitare, qualis esset ista saluatio. Vnde eleganter Bernard. homil. 3. *Turbata est, sed non perturbata, turbata est, & non est locuta, sed cogitabat, qualis esset ista saluatio. Quod turbata est verecunda sui virginitalis: quod non perturbata, fortitudinis, quod tacuit, & cogitauit, prudentiæ.* Non fuit ergo illa turbatio motus aliquis indeliberatus ex motione corporis, seu inferioris appetitus proueniens, sed fuit rationalis quædam admiratio, & prudens timor, ortus ex attentissima cogitatione, & ponderatione eorum, quæ audiebat, & videbat. Et confirmatur à signo, nam statim ac Angelus dixit, *Ne timeas Maria*, deposuit omnem timorem, totamq; illius legatione quieto animo audiuit, & prout.

D. Thom.

Caiet.

Luc. 10.
Dan. 10.

Perturbatio Virginis in annuntiatione qualis.

Bernard.